

Η έννοια του όρου «Αναστρεψιμότητα»

Η Του Χρύσανθου Πισσαρίδη*

αντιστρεψιμότητα ορίζεται ως η δυνατότητα να αντιστρέψεις ένα φαινόμενο και να το επαναφέρεις

στην αρχική του μορφή.

Η αναστρεψιμότητα έχει άμεση σχέση με το παρελθόν και το μέλλον. Ειδικά στην αρχιτεκτονική όταν επεμβαίνουμε σε ένα κτίριο πρέπει να ενεργήσουμε έτσι ώστε να μπορεί μελλοντικά κάποιος άλλος να το επαναφέρει στο στάδιο στο οποίο εμείς το βρήκαμε. Πολύ πιθανόν οι μελλοντικές τεχνικές και οι επιστημονικές γνώσεις να είναι τέτοιες που να μπορεί να γίνει μια καλύτερη επέμβαση στο κτίριο.

Από τη στιγμή που αποφασίζεις να συντηρήσεις ένα κτίριο κάνοντας υποθέσεις η επέμβαση δεν μπορεί να είναι πια αναστρέψιμη. Η συντήρηση σταματά εκεί που αρχίζει η υπόθεση. Η επέμβαση σε ένα κτίριο πρέπει να γίνεται μόνο εάν υπάρχουν οι αποδείξεις και οι μαρτυρίες που θα δώσουν τη δυνατότητα να διατηρήσουμε στοιχεία από όλες τις φάσεις της ζωής του.

Η αναστρεψιμότητα είναι σχετική γιατί δεν είναι δυνατό να κάνεις οποιασδήποτε μορφής επέμβαση χωρίς να αγγίξεις το μνημείο. Ο χρόνος εξάλλου δεν γυρίζει ποτέ πίσω.

Η συντήρηση πρέπει να σέβεται όλες τις χρονικές περιόδους του κτιρίου

και να μην συντηρούνται επιλεκτικά τα σημεία που κατά τη γνώμη μας είναι πιο σημαντικά. Πρέπει να επεμβαίνουμε όσο το δυνατό πιο λίγο στο μνημείο και με πρώτο γνώμονα να σταματήσουμε την καταστροφή και να διατηρήσουμε την αυθεντικότητα χωρίς να επηρεάζουμε τον χαρακτήρα του. Το συνέδριο του ICOMOS το 1990, αλλά και οι χάρτες συντήρησης, θεωρούν ότι η συντήρηση είναι ταυτόσημο της αναστρεψιμότητας η οποία όμως δεν πρέπει να είναι αυτοσκοπός.

Η αναστρεψιμότητα μπορεί να είναι συνθετική, μορφική ή συνδυασμός και των δύο.

Η μορφική ασχολείται με τα υλικά, την τυπολογία και τη δομή ενώ η συνθετική αφορά τον χώρο και τη λειτουργία και είναι υποκειμενική.

Η συνθετική αναστρεψιμότητα επιτρέπει την επιστροφή στην αρχική μορφή του κτιρίου έστω και αν χρησιμοποιήθηκαν υλικά που δεν μπορούν να αφαιρεθούν και δεν φαίνονται καν οπτικά. Η τεχνική-μορφική αναστρεψιμότητα είναι αυτή στην οποία μπορείς να αφαιρέσεις ολοκληρωτικά την επέμβαση που έκανες χωρίς να αφήνεις την ταυτότητά σου.

Στην Κύπρο το θέμα της αναστρεψιμότητας μας απασχόλησε ιδιαίτερα μετά από την απόφαση που πάρθηκε για αναπαλαίωση του μοναστηριού του Αποστόλου Ανδρέα στην κατεχόμενη Καρπασία.

Η συντήρηση που είχε προταθεί ήταν μη αναστρέψιμη και εξαφάνιζε την αυθεντικότητα και την ψυχή του κτίσματος, τουλάχιστον όπως εμείς οι Κύπριοι το αντιλαμβανόμαστε συνειδησιακά, ως το σύμβολο της προσφυγιάς. Σε μια άλλη διάσταση τώρα, το τελευταίο διάστημα το μόνο που ακούμε

τόσο στις ειδήσεις όσο και στις διάφορες συζητήσεις είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η τρόικα, το χρέος και η παρακμή.

Το ερώτημα είναι κατά πόσο η αναστρεψιμότητα έχει εφαρμογές και στην οικονομία. Όταν ο κόσμος επιστρέψει στις δουλειές του το φθινόπωρο και επανέλθει στους κανονικούς

ρυθμούς του θα βρεθεί σε ένα άλλο κράτος από αυτό που άφησε. Θα καταφέρει ποτέ να αναστραφεί το αρνητικό οικονομικό κλίμα που δημιουργήθηκε και είχε ως αποτέλεσμα πολλοί συνάδελφοι να είναι είτε άνεργοι είτε να έχουν απολέσει σημαντικό μέρος από τις απολαβές τους; Θα καταφέρουμε να επανέλθουμε στους ρυθμούς ζωής και το υψηλό αλλά και ζηλευτό βιολογικό επίπεδο που κατακτήσαμε με τους κόπους μας τα τελευταία χρόνια;

Ως μηχανικοί έχουμε καθήκον να δουλέψουμε συλλογικά για να ανατρέψουμε αυτό το αρνητικό κλίμα και την κατάσταση την οποία βιώνουμε τώρα. Είναι τώρα που πρέπει να αντέξουμε τις προκλήσεις και να κρατηθούμε στο ύψος μας ως επαγγελματίες και ως άτομα πυρήνες στο κοινωνικό μας σύνολο.

Καλή επιστροφή λοιπόν και καλή... αναστροφή!

**Αρχιτέκτονας (Πολεοδόμος) με ειδίκευση στις αναπαλαιώσεις Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής της Βενετίας και Πανεπιστήμιο Πολιτικής Μηχανικής στην Πάντοβα.*

